

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 19 mei 2020

Onderwerp: Concept-Regionale Energiestrategieën (RES)

Kenmerk: 1420169/1420173

Bijlagen:

Geen, de concept-Regionale Energiestrategieën vindt u via deze links:

- [Concept-Regionale Energiestrategie NHN](#)
- [Concept-Regionale Energiestrategie NHZ](#)

1. Inleiding

In het kader van het nationale Klimaatakkoord staan gemeenten, provincies en waterschappen aan de lat om Regionale Energiestrategieën (RES'en) uit te werken. De RES'en geven straks inzicht in de regionale bijdrage aan de nationale ambitie voor 2030 op het gebied van grootschalige elektriciteitsopwekking op land. Ook de warmtevraag in de gebouwde omgeving, beschikbare warmtebronnen en de energie infrastructuur worden in beeld gebracht. In de regio's Noord-Holland Noord (NHN) en Noord-Holland Zuid (NHZ) is de afgelopen maanden hard gewerkt om tot een concept-RES te komen. Dit proces is uitgevoerd binnen de kaders die u heeft meegegeven middels de Startnotities (vaststelling PS: 30 sept 2019).

Voor u liggen de eerste uitkomsten van dit proces, de zogeheten 'concept-RES'en'. De concept-RES'en zijn een tussenstap in het proces om te komen tot Regionale Energiestrategieën, want vóór 1 juli 2021 wordt voor beide regio's de 'RES 1.0' vastgesteld. De concept-RES'en bevatten een eerste verkenning naar richtinggevendende zoekgebieden en kansen voor grootschalige elektriciteitsopwekking. Op basis hiervan is een aanbod in TWh aan op te wekken hernieuwbare energie gebaseerd. De precieze haalbaarheid, wenselijkheid en invulling van de zoekgebieden worden de komende maanden verder uitgewerkt in samenspraak met overheden, netbeheerders en inwoners. Hierbij vindt een verdiepingsslag plaats in de belangenafweging, waarin ook de provinciale belangen worden afgewogen. Er kunnen zoekgebieden afvallen en nieuwe initiatieven bij komen die op wenselijkheid en haalbaarheid worden onderzocht.

De concept-RES'en NHN en NHZ zijn het resultaat van een intensieve samenwerking. Gemeenten, waterschappen en provincie hebben het voortouw genomen, maar vanaf het begin zijn inwoners, energiecoöperaties, experts, bedrijven en maatschappelijke organisaties nauw betrokken. In totaal zijn er 117 regionale en lokale bijeenkomsten georganiseerd, waarin meer dan 3000 mensen deelnamen en meedachten. Een groot aantal deelnemers vertegenwoordigden bovendien een grotere achterban (uitgebreid: zie hoofdstuk 7 (NHN) en 10 (NHZ) concept-RES).

2. Inhoud van de concept-RES'en

Het hart van de concept RES'en is het aanbod duurzame energieopwekking op land en de zoekgebieden waar dat mogelijk zou kunnen zijn. Hoofdstuk 2 van de concept-RES'en bevat de kaart met globale zoekgebieden die de onderlegger vormen van het aanbod. De zoekgebieden

zijn gebaseerd op de uitkomst van de lokale en regionale ateliers. Daarnaast is er een bestuurlijke afweging gemaakt waardoor sommige zoekgebieden zijn aangepast, afgevalen of toegevoegd. De zoekgebieden worden nadrukkelijk niet geheel ingevuld met duurzame energie. Het gaat om globale zoekgebieden, waarbinnen een bepaald percentage (10-20%) benut kan worden voor energie-ontwikkelingen. In de hoofdstukken 3 e.v. van de concept-RES'en wordt het precieze aanbod per regio toegelicht.

In beide regio's kan het realiseren van zonnepanelen op (bedrijfs)daken op veel draagvlak rekenen. Dit vormt dan ook een belangrijk onderdeel van het RES-aanbod. Ook het plaatsen van zonnepanelen op geluidsschermen en boven parkeerplaatsen is veelvuldig ingetekend. Verder wordt door beide regio's ingezet op het opwekken van energie langs infrastructurele lijnen (weg-, spoor- en waterinfra). Als reden wordt genoemd dat dit structurerende lijnen in het landschap zijn en dat er de mogelijkheid is voor dubbel ruimtegebruik. Daarnaast komt vaak de wens naar voren hernieuwbare energie op te wekken op en rond bedrijventerreinen. Niet alleen uit landschappelijk oogpunt, maar ook vanwege de aanwezige energie-infrastructuur en vraag naar energie. Ook zijn een aantal zoekgebieden op of nabij water aangewezen, zoals het IJsselmeer. Deze zoekgebieden lenen zich voor pilots om te leren en te ervaren hoe technische oplossingen voor wind- en zonne-energie gecombineerd kunnen worden met andere opgaven, zoals het verbeteren van de waterkwaliteit, natuurontwikkeling, biodiversiteit of recreatie.

Naast de mogelijkheden en kansen is door de regio's ook duidelijk aangegeven waar grootschalige opwekking van hernieuwbare energie niet wenselijk is. Kwetsbare cultuurhistorische landschappen, natuurgebieden, duinen en het open landschap zijn vaak bewust uitgesloten als zoekgebied. Daarnaast is het behoud van leefbaarheid voor omwonenden in een aantal regio's reden geweest om zoekgebieden verder van woonbebouwing te situeren. Het economisch belang van agrarische gronden werd vaak aangedragen als argument om op bepaalde locaties niet te kiezen voor zonneparken op agrarische grond.

Deze door de regio's gemaakte keuzes sluiten grotendeels aan op de "leidende principes" en "ontwikkelprincipes" voor nieuwe opweklocaties op land, zoals vastgelegd in het door u vastgestelde 'Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energiestrategieën'.¹

De zoekgebieden, en de ambities daarbinnen, leiden bij elkaar opgeteld tot een (voorlopig) aanbod van 6,9 TWh duurzame energieopwekking voor Noord-Holland in 2030. Het gaat om 4,2 TWh in Noord-Holland Noord. Hiervan is 2,2 TWh reeds gerealiseerd of gepland. Voor Noord-Holland Zuid bedraagt het RES-bod 2,7 TWh. Hiervan is 0,7 TWh reeds gerealiseerd of gepland.

Netimpactanalyse

Netbeheerder Liander heeft, in samenwerking met Stedin, een netimpactanalyse uitgevoerd die een eerste beeld geeft van de impact van het aanbod uit de concept-RES'en voor het elektriciteitsnet. Het elektriciteitsnet raakt op steeds meer plekken vol; zowel voor afname alsook voor teruglevering van stroom. In sommige gebieden ontstaat onvoldoende capaciteit op de bestaande transformatorstations. Ook neemt de vraag naar vermogen op de netten toe, waar de capaciteit vaak niet toereikend is. Het RES-aanbod zorgt voor uitdagingen om het netwerk tijdig, betaalbaar en met beperkte maatschappelijke impact uit te breiden. Netbeheerder Liander doet een aantal aanbevelingen om op het gebied van tijd, geld en ruimte effectief in te kunnen spelen op toekomstige plannen. Denk aan het clusteren van grootschalige opwekking, het opzetten van snelle planprocedures en ruimtereservering. Deze aanbevelingen kunnen worden meegenomen in het proces richting de RES 1.0.

Warmtetransitie

Naast zoekgebieden voor het opwekken van duurzame energie bevat de concept-RES een eerste verkenning naar de warmtevraag en warmtebronnen. Binnen het domein van de sectortafel

¹ Vaststelling: PS-vergadering 3 feb 2020, te vinden via [deze link](#).

Gebouwde Omgeving van het Klimaatakkoord (exclusief industrie en landbouw) zijn woningen de grootste warmtevragers. Het warmtebronnenregister van de provincie Noord-Holland is gebruikt om inzicht te krijgen in de beschikbare warmtebronnen. Beide regio's kennen diverse restwarmtebronnen. Daarnaast zijn er bedrijven die kunnen dienen als bron voor condenswarmte. Ook zijn er mogelijkheden voor aquathermie en geothermie. In Noord-Holland Zuid zijn vooral in Amsterdam veel warmtenetten aanwezig. In Noord-Holland Noord is een warmtenet aanwezig in Alkmaar, Heerhugowaard en Langedijk dat verder wordt uitgebreid. Verder zijn er lokaal nog kleine warmtenetten aanwezig. In de RES 1.0 wordt het thema warmte verder uitgewerkt. Er wordt dan aandacht besteed aan de afstemming van vraag en aanbod, de benutting van bronnen die gemeentegrenzen overschrijden, de nieuw te ontwikkelen bovengemeentelijke warmte-infrastructuur, de stand van zaken van de Transitievisies Warmte per gemeente, de planning en tot slot de kansen en knelpunten.

3. GS Besluit

Wij zijn van mening dat de concept-RES'en voldoende perspectief bieden om de volgende fase mee in te gaan en uit te werken tot de RES 1.0. Het kwantitatieve aanbod kent voldoende evenredigheid tussen de (deel)regio's, sluit aan bij de uitgangspunten uit het 'NH Perspectief op de RES' en vormt een realistische stap op weg naar klimaatneutraliteit in 2050. De geformuleerde zoekgebieden zijn tot stand gekomen via een uitgebreid en zorgvuldig bottom-up proces. Hoewel wij nog een aantal zorgen en aandachtspunten hebben ten aanzien van deze zoekgebieden (zie hierna, par. 4), zien we voldoende ruimte in de volgende fase van het proces om hierover het gesprek aan te gaan met onze partners en te komen tot een volwaardige RES 1.0. Op 19 mei 2020 hebben wij daarom als volgt besloten:

GS Besluit:

1. In te stemmen met de concept-RES NHN en concept-RES NHZ als eerste resultaat van het regionale bottom-up proces om te komen tot de RES 1.0.
2. Bijgaande voordracht vast te stellen waarbij PS in de gelegenheid worden gesteld om wensen en bedenkingen ten aanzien van de concept-RES NHN en concept-RES NHZ ter kennis van GS te brengen en de voordracht tezamen met de concept-RES'en door middel van bijgaande brief aan PS te sturen.
3. De portefeuillehouder Klimaat & Energie te machtigen om de concept-RES'en aan te bieden aan het Nationaal Programma RES voor doorrekening en advies, tezamen met de opgehaalde wensen en bedenkingen van de betrokken gemeenteraden, Provinciale Staten en het algemeen bestuur van de waterschappen, en de reacties van de deelnemers van het participatieproces.
4. De concept-RES'en voor reactie toe te sturen aan de deelnemers van de voorafgaande bijeenkomsten van het RES-proces.

4. Aandachtspunten uitwerking naar RES 1.0

Wij hebben een aantal aandachtspunten geformuleerd voor het vervolproces, waarin de geformuleerde zoekgebieden worden uitgewerkt tot concrete projectlocaties. De aandachtspunten zijn gebaseerd op de provinciale ambitie en inzet voor de RES, zoals vastgelegd in het 'Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energiestrategieën' dat op 3 februari 2020 door uw Staten is vastgesteld. De aandachtspunten vinden ook grotendeels aansluiting bij het advies van de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK) over de concept-RES.² Het gaat om de volgende aandachtspunten:

² Dit advies (9 maart 2020) is te vinden op de [website](#) van de PARK.

- Beschermingsregimes:* Het merendeel van de zoekgebieden overlapt gedeeltelijk of geheel met provinciale beschermingsregimes, zoals de Stelling van Amsterdam, het (voorgenomen) Bijzonder Provinciaal Landschap en NNN. De komende tijd wegen we, samen met de regio, af welke energie-ontwikkelingen hier mogelijk zijn en onder welke condities. Het 'NH Perspectief' vormt hierbij onze inzet. In dit document zijn de uitgangspunten vastgelegd voor energie-ontwikkelingen binnen de provinciale beschermingsregimes, inclusief verwijzing naar de aanstaande Omgevingsverordening. In de wetenschap dat er een grote energieopgave op ons af komt is gekeken welke extra ruimte binnen de provinciale beschermingsgebieden zou kunnen worden geboden aan wind- en zonne-energie en onder welke voorwaarden.

We maken vroegtijdig kenbaar aan de betreffende regio's welke gebieden het betreft. We creëren voldoende ruimte in het proces voor een advies vanuit de beschermingsregimes. Het is mogelijk dat bepaalde gevallen vragen om een nadere politiek-bestuurlijke belangenafweging. Verder zal er gezocht moeten worden naar de balans tussen de druk op gebieden mét en zónder provinciale beschermingsregimes.
- Ruimtelijke samenhang en kwaliteit:* Het is van belang dat zoekgebieden worden uitgewerkt met voldoende onderlinge samenhang en integraliteit met hun omgeving. Voor een aantal zoekgebieden bestaat het risico op versnipperde, diffuse energie-ontwikkelingen als deze afzonderlijk van elkaar worden uitgewerkt. Dit is niet alleen nadelig voor de ruimtelijke kwaliteit, maar ook voor een effectieve benutting van de energie-infrastructuur; één van de speerpunten uit het 'NH Perspectief' en de Omgevingsvisie NH2050. Op regionaal niveau moet worden gekeken hoe zoekgebieden zich tot elkaar verhouden. Dit kan zijn op basis van geografie (als: landschappelijke eenheden, landschappelijke structuren) of op basis van het cumulatieve effect op andere belangen (als: Stelling van Amsterdam, energie-infrastructuur). Verder dient bij de uitwerking van de zoekgebieden rekening te worden gehouden met de lokale kwaliteiten en opgaven. Er is in dit stadium van het RES-proces nog weinig gezegd over welke synergie zoekgebieden hebben met hun omgeving. Een voorbeeld is het Noordzeekanaalgebied. Dit is een gebied waar een aantal zoekgebieden staan ingetekend, maar waar ook andere grote opgaven gerealiseerd moeten worden die ruimte vragen. Dit vraagt om een integrale afweging. Tweede voorbeeld is de verkenning hoe energieopwekking kan bijdragen aan het realiseren van opgaven zoals klimaatadaptatie en biodiversiteit. De ingehuurd (onafhankelijke) ruimtelijke experts hebben afgelopen maanden veel ontwerp onderzoek gedaan hiernaar. We zullen erop toezien dat de resultaten hiervan worden gebruikt bij de verdere uitwerking van de zoekgebieden. Als provincie kunnen we gemeenten en regio's verder ondersteunen met kennis en ontwerpvaardigheden.
- Participatie:* In algemene zin kunnen we concluderen dat er een uitgebreid en zorgvuldig participatietraject is geweest met aandacht voor alle stakeholders, waaronder (georganiseerde) inwoners en belangengroeperingen. In het vervolgtraject naar de RES 1.0 worden de participatieprocessen uitgebouwd en verrijkt; met name de inwoners uit de zoekgebieden zullen intensiever betrokken worden. Zoals vastgelegd in de startnotitie RES is het organiseren van participatie primair een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Als provincie dragen we bij door zogenaamde kennisdeeldagen te organiseren en door leerpunten en goede voorbeelden actief te delen met gemeenten en regio's. Dit sluit aan bij motie 47.2019.
- Data:* In het 'NH Perspectief' is beschreven dat eenduidigheid, vergelijkbaarheid en optelbaarheid van cijfers cruciaal is om te komen tot goede plannen op het gebied van duurzame energie en straks de voortgang gezamenlijk te kunnen monitoren. Als provincie hebben we de afgelopen maanden verkend hoe we een regierol kunnen nemen in het (digitaal) verzamelen, beheren en delen van data. Dit is beschreven in het laatste hoofdstuk van de concept RES'en en zal in de loop naar RES 1.0 verder worden uitgewerkt.

- *Kwantiteit bod*: Het kwantitatieve bod uit de concept-RES kent voldoende evenredigheid tussen de (deel)regio's en sluit aan bij de uitgangspunten uit het 'NH Perspectief op de RES'. We verwachten wel dat gemeenten en regio's zich ook de volgende fase, samen met ons, blijven inzetten conform de afspraken uit de RES-startnotities om tot een sterk kwantitatief en kwalitatief bod te komen.

Wij zullen deze aandachtspunten inbrengen in de volgende fase van het RES-proces, samen met de inzet en ambities uit het 'NH Perspectief op de RES'. Wij zien voldoende ruimte in het proces om deze aandachtspunten een plek te geven.

4. Proces en procedure

Door middel van deze statenvoordracht stellen we u, gelet op artikel 167 lid 4 Provinciewet, in de gelegenheid wensen en bedenkingen mee te geven met betrekking tot de concept-RES. Ook de gemeenteraden en algemeen besturen van de waterschappen wordt deze mogelijkheid geboden zodra de betreffende colleges hebben ingestemd met de concept-RES. Uw wensen- en bedenkingen worden in de verdere uitwerking van de zoekgebieden gebruikt om te komen tot een RES 1.0.

Ter voorbereiding op de wensen- en bedenkingen biedt de programmaorganisatie RES een online toelichting aan op de concept RES'en. Daarnaast is er gelegenheid tot het online stellen van technische vragen aan de programma-organisatie. De vragen en antwoorden worden anoniem gedeeld op de websites www.energieregionhn.nl en www.energieregionhz.nl. Ook wordt onderzocht in hoeverre de geplande reflectiebijeenkomst voor volksvertegenwoordigers op 20 mei 2020 op een later tijdstip, maar vóór besluitvorming in raden, Staten en algemeen besturen van de waterschappen, kan plaatsvinden. Op 7 september staat er een technische briefing gepland over de concept-RES'en in de Statencommissie RWK.

Parallel kunnen ook deelnemers aan de lokale en regionale ateliers de komende periode een reactie geven op de concept-RES. Zij krijgen de concept-RES per e-mail toegestuurd met daarbij het verzoek online hun reactie te geven via een vragenformulier. In de afgelopen periode hebben verschillende belangenorganisaties al hun input, visies of alternatieve plannen meegegeven.

Het geheel van wensen en bedenkingen, visies en overige reacties wordt meegenomen in de volgende fase van het RES-proces. Deze worden, samen met de concept-RES, aangeboden aan het Nationaal Programma RES (NP RES). Het formeel aanbieden van de concept-RES aan het Nationaal Programma RES vindt plaats na de behandeling in de raden, Staten en de algemeen besturen van de waterschappen.

Beoordeling door Nationaal Programma RES

Het NP RES maakt samen met het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) een doorrekening van het aanbod van de regio. Ook geeft het NP RES advies voor de verdere uitwerking naar de RES 1.0. Het beoordelingskader hiervoor bestaat uit vier onderdelen:

- Kwantiteit (het bod van de regio, als bijdrage aan de landelijke opgave van 35 TWh)
- Ruimtelijke inpassing
- Maatschappelijk en bestuurlijk draagvlak
- Systeemefficiëntie

In oktober 2020 start het NP RES samen met PBL de RES-analyse. Het advies wordt uiterlijk 1 februari 2021 opgeleverd, net als de verdeelsystematiek van de mogelijk resterende landelijke opgave. Het advies is input voor de uitwerking naar RES 1.0 die in juli 2021 gereed moet zijn.

Overigens worden de concept-RES'en eind juni, na besluitvorming in alle colleges, al met het NP RES en het Planbureau voor de Leefomgeving gedeeld voor een tussentijdse kwalitatieve analyse en doorrekening. Binnen het NP RES zal ook een peer-review met de andere 29 RES-regio's worden uitgevoerd. Op deze wijze kunnen ervaringen van andere energieregio's worden gedeeld en kunnen de regio's elkaar versterken.

Van een concept-RES naar een RES 1.0

In het najaar worden alle reacties van deelnemers, alternatieve plannen en visies, de wensen en bedenkingen van de raden, Staten en algemeen besturen door het RES-programma van regio's NHN en NHZ integraal tegen elkaar afgewogen in een zogenaamde reactienota. Deze wordt naar verwachting in januari 2021 voor vaststelling aangeboden aan de colleges, Gedeputeerde Staten en het dagelijks bestuur van de waterschappen. De reactienota vormt input voor de RES 1.0.

Parallel hieraan worden vanaf oktober, en waar mogelijk eerder, de eerste stappen gezet in het nader onderzoek en/of concretiseren van de zoekgebieden voor wind- en zonne-energie. Hierbij worden opnieuw inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden betrokken. De maanden tot oktober staan in het teken van de "voorbereiding concretisering zoekgebieden". Hierbij wordt het proces uitgelijnd, worden de belangrijke gesprekspartners geïnventariseerd en zetten we als provincie per (deel)regio alvast de belangrijkste gespreksonderwerpen op een rijtje.

De input uit bovengenoemd proces worden door de RES programmaorganisatie, samen met de reactienota, verwerkt in de RES 1.0. Deze wordt ter vaststelling aangeboden aan alle betrokken gemeenteraden, Provinciale Staten en het algemeen bestuur van de waterschappen rond mei/juni 2021. Vervolgens wordt deze uiterlijk 1 juli 2021 aangeboden aan het Nationaal Programma RES. De RES 1.0 wordt voorzien van een uitvoeringsparagraaf waarin wordt beschreven hoe beide regio's de doelstellingen voor 2030 gaan halen. In aanloop naar de RES 1.0 wordt ook bekeken in hoeverre er een MER dient te worden uitgevoerd.

5. Financiering, communicatie en juridische consequenties

Bij de vaststelling van de Startnotities bent u geïnformeerd over de financiering van het RES-proces. De provincie heeft een budget ter beschikking gesteld ter ondersteuning van dit proces (zie Bestedingsvoorstel Energietransitie 2019 nr.1173391/1197531).

De website en nieuwsbrief van de energieregio's NHZ en NHN vormen het centrale communicatiemiddel. Op de website zijn alle documenten gepubliceerd, waaronder de startnotitie, fotodocumenten, scenario's en verslagen van onderzoeken en lokale bijeenkomsten. U kunt hier kennis van nemen via [Energieregionhz](#) en [Energieregionhn](#).

De concept-RES heeft geen juridische status. Er kunnen geen rechten aan worden ontleend. De RES moet juridische status gaan krijgen in de verankering in het instrumentarium van de Omgevingswet (omgevingsvisie, omgevingsplan, omgevingsverordening). De RES 1.0 wordt bestuurlijk vastgesteld door de gemeenteraden, Provinciale Staten en algemeen besturen van de waterschappen. Daarmee is de RES 1.0 bestuurlijk bindend, maar niet juridisch.

6. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 45-2020

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 19 mei 2020,

besluiten:

1. Kennis te nemen van het besluit van het college van Gedeputeerde Staten van 19 mei 2020 inzake de concept-RES'en.
2. Te verklaren dat Provinciale Staten in de gelegenheid zijn gesteld wensen en bedenkingen over te brengen aan het college van Gedeputeerde Staten over de Concept-Regionale Energiestrategieën (RES) Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid.

Haarlem, 5 oktober 2020

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier